

## Informace z XXIII. ročníku mezinárodní konference „Aktuálne otázky bezpečnosti práce 2010“ a mezinárodního sympózia „Prevencia v EU-27 - zameranie na MSP“

 30.12.2010

**Information from 23<sup>th</sup> international CONFERENCE „NEW TRENDS IN SAFETY AND HEALTH 2010“ and international symposium „Prevention in EU-27 - focused on small and medium enterprises“**

**Oldřich Kolínský<sup>1</sup>, Jan Pleskanka<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., Jeruzalémská 9, Praha 1, [kolinsky@vubp-praha.cz](mailto:kolinsky@vubp-praha.cz)

<sup>2</sup>Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., Jeruzalémská 9, Praha 1, [pleskanka@vubp-praha.cz](mailto:pleskanka@vubp-praha.cz)

BOZP

evropské směrnice

mezinárodní konference

mladiství

pracovní rizika

starší pracovníci

prevence rizik

malé podniky

střední podniky

### Abstrakt

Na přelomu září a října tohoto roku se konal již 23. ročník mezinárodní odborné konference zabývající se bezpečností a ochranou zdraví při práci s tradičním názvem „XXIII. medzinárodná konference Aktuálne otázky bezpečnosti práce“. V letošním roce se současně s touto tradiční konferencí konalo mezinárodní sympóziu s názvem „Prevencia v EU-27 - zameranie na MSP“. Hlavním organizátorem těchto dvou konferencí byla Mezinárodní asociace sociálního zabezpečení (International Social Security Association – ISSA, sekce Kovo, Elektřina plyn a voda a Bezpečnost strojů a systémová bezpečnost). Po letech konání konferencí v prostředí Vysokých Tater bylo letošním místem setkání východoslovenské město Košice. Jako hlavní témata letošního setkání byla zvolena prevence jako zvyšování výkonnosti podniků a zaměstnanců, uplatňování rámcové směrnice 89/391/EHS – příklady dobré praxe, strategie prevence ve velkých a malých podnicích, certifikace systémů řízení a její význam pro velké a malé podniky, prevence v EU-27 zaměřená na malé a střední podniky a zaměstnanci se zvýšenou péčí – mladí a starší zaměstnanci.

**Klíčová slova:** bezpečnost a ochrana zdraví při práci, BOZP, prevence, pracovní rizika, EU, evropské směrnice, malé a střední podniky (MSP), mladiství, starší zaměstnanci, mezinárodní konference, Slovensko

## Abstract

At the end of September this year 23<sup>th</sup> international conference „*New trends in safety and health 2010*“ took place. It was traditionally focused on occupational safety and health. Together with this conference international symposium entitled "*Prevention in the EU-27 - a focus on SMEs*" also held. The main organizer of these two conferences is the International Social Security Association (ISSA). This year's meeting place was Košice. As the main topics of this meetings were chosen prevention, implementation of the Framework Directive 89/391/EEC - examples of good practice, prevention strategies in large and small enterprises, certification of management systems and its importance for large and small enterprises, prevention in the EU-27 aimed at small and medium-sized enterprises and workers who need increased care - young and old workers.

**Keywords:** occupational safety and health, OSH, prevention, occupational risks, EU, European directives, small and medium enterprises (SME), juveniles, older workers, international conferences, Slovakia

## 29. 9. 2010

Konference byla zahájena 29. 9. v 9.00. Moderátorem úvodního bloku byl Dr.h.c. prof. Ing. Juraj Sinay, DrSc. S úvodními proslovy následně vystoupila celá řada čelních představitelů z oblasti BOZP nejen ze Slovenska, ale také zahraniční hosté. Konferenci otevřel Dr.h.c. prof. Ing. Anton Čižmár, CSc., rektor Technické univerzity v Košicích. Ve svém příspěvku představil technickou univerzitu a její činnost nejen v oblasti BOZP. Generální ředitelka Národního inspektorátu práce SR ing. Jana Popovičová hovořila o činnostech inspekce práce ve Slovenské republice a hovořila o strategii EU v oblasti zdraví a bezpečnosti při práci na léta 2007 – 2012. V dopoledním programu poté vystoupil dánský zástupce Peter Hasle z Národního výzkumného centra pracovního prostředí se sídlem v Kodani. Peter Hasle představil problematiku BOZP v malých podnicích. Malé a střední podniky jsou využívány každý den, tvoří největší část HDP a zaměstnávají velké množství pracovníků. Uvedl, že v Evropské unii je v současné době největší množství mikropodniků, následují malé podniky a poté podniky velké. Právě v malých podnicích se vyskytuje celá řada rizik – ne vždy je boj s nimi úspěšný (demonstrováno na příkladu Itálie). Dochází zde k nejvíce smrtelným pracovním úrazům. Přednesl specifika malých a středních podniků – organizace a management (většinou vlastněno jednou osobou, limitované finanční zdroje, majitel = ředitel). Na závěr představil možné strategie ke zlepšení stavu BOZP ve zmíněných typech podniků. Dopolední program pokračoval vystoupením Dietmara Bräuniga z univerzity z německého Giessenu. V příspěvku byly představeny ukončené i probíhající výzkumy v oblasti preventivní činnosti. Dalším přednášejícím v dopoledním bloku byl Jean-Michel Miller, zastupující agenturu Eurofound. Na úvod v příspěvku „*Strategy for employees information and consultation about health and safety at work in SMEs*“ odkazoval na základní rámcovou směrnici k BOZP 89/39/EHS a v jeho průběhu několikrát zmiňoval evropskou strategii BOZP na roky 2007 až 2012. Vyzdvihoval její klíčový bod – redukci pracovních úrazů o 25%. Dále v této souvislosti zdůrazňoval důležitost této strategie pro malé a střední podniky. Uváděl, že v malých a středních podnicích dochází k 82% všech pracovních úrazů a k 90% všech smrtelných pracovních úrazů. V této oblasti doporučoval využití sociálních partnerství (bipartita, tripartita), jak na národní, tak na regionální úrovni.

Dopolední blok pokračoval plenárním zasedáním na téma malý a velký podnik – společné znaky a rozdíly v prevenci. S úvodním příspěvkem vystoupil Hans-Jürgen Bischoff z Mezinárodní asociace sociálního zabezpečení s příspěvkem na téma prosazování preventivních programů pro podporu malých a středních podniků. Dále vystoupil Bernard Leseux z francouzské pojišťovny La CRAM Alsace-Moselle. Popsal, že prevence je důležitá jak pro podniky velké, tak pro podniky malé a střední, a uvedl, že cíl prevence je po oba typy subjektů stejný, avšak vedou k němu různé strategie a přístupy. Dále vystoupil Andreas Grimmeiss z Úrazové pojišťovny pro suroviny a chemický průmysl. Ve svém příspěvku se zabýval významem implementace systému řízení pro malé a střední podniky a jejich certifikací. Popsal normy ILO-OSH 2001 a OHSAS 18001. Na závěr svého příspěvku uvedl, že ve společnostech se zavedeným systémem řízení dochází ke

snížení výskytu mimořádných událostí. Dalším přednášejícím byl Ing. Martin Demčák, Ph.D., z U. S. Steel Košice, který přednesl příspěvek *„Zájem managementu na aktivní účasti zaměstnanců při zlepšování BOZP v podniku“*. Uvedl, že pro úspěšné řízení BOZP je nezbytné aktivně zapojit všechny pracovníky. Zdůraznil, že sebelepší systém řízení nemůže fungovat bez podpory managementu a aktivní účasti pracovníků. Dále se konkrétně zabýval stavem BOZP v podniku U. S. Steel Košice. Oblast BOZP má pro tento podnik nejvyšší prioritu. Dochází zde k neustálému odstraňování rizik nebo alespoň k jejich minimalizaci a nulové toleranci nebezpečného jednání (u zaměstnanců i dodavatelů). Uvedl další výčet kroků, které slouží ke stálému zlepšování oblasti BOZP v celém podniku. Na závěr dopolední sekce vystoupil ing. Jaromír Elbel, který zastupoval Státní úřad inspekce práce. Ve svém příspěvku se zabýval společnými znaky, ale také rozdíly při vykonávání kontrol a inspekcí ve velkých a malých a středních podnicích.

Odpolední část programu byla rozdělena do dvou částí, které probíhali souběžně. První část byla věnována odborné exkurzi do podniku U. S. Steel Košice, druhá část byla plenární zasedání na téma aktuální otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Podnik z minulosti známý jako Východoslovenské železářny byly vybudovány v okolí Košic v 60. letech 20. století a postupem času se zařadily mezi významné střeoevropské producenty oceli a plochých válcovaných výrobků. Od roku 2000 se staly Východoslovenské železářny součástí nadnárodní společnosti United States Steel Corporation (U. S. Steel). V současné době se výroba orientuje zejména na produkty pro automobilový, obalový, elektrotechnický, spotřební a stavební průmysl. Podnik je největším soukromým zaměstnavatelem na Slovensku a největším zaměstnavatelem v regionu východního Slovenska s počtem více než 13 000 zaměstnanců. Samotná exkurze byla rozdělena do dvou částí. V té první byla představena strategie BOZP v podniku a druhou částí byla hodinová prohlídka exteriérů podniku.

Jak již bylo uvedeno výše, oblast BOZP má v podniku nejvyšší prioritu, to se týká jak zaměstnanců, tak i dodavatelů a partnerů pracujících v areálu společnosti. Účastníci byli seznámeni s vybudováním tzv. tréninkového centra pro kardinální bezpečnostní pravidla, kde si může každý zaměstnanec prakticky vyzkoušet aplikaci jednotlivých pravidel. Kardinální bezpečnostní pravidla jsou taková pravidla BOZP, jejichž porušením může dojít k ohrožení zdraví zaměstnanců. Dále byl představen program řízení rizik BOZP, kde vedoucí zaměstnanci společně se zaměstnanci odhalují nebezpečí a ohrožení spojená s výrobními postupy, pracovními činnostmi, používanými materiály a ostatními podmínkami pracovního prostředí. Následně společně posuzují rizika, která by mohla mít negativní dopad na život a zdraví zaměstnanců. Díky systematické práci v oblasti BOZP trvale klesá trend pracovní úrazovosti v podniku. Od roku 2001 do roku 2009 došlo k poklesu pracovní úrazovosti o 94%. Dále byla představena celá řada bezpečnostních programů (např. bezpečnostní rozhovory), jejichž cílem je odhalit nebezpečné jednání a podmínky a zapojit takto všechny zaměstnance do procesu BOZP formou otevřeného dialogu. Velká pozornost je věnována bezpečnosti všech dodavatelů, kterým podnik poskytuje školení, pravidelně organizuje společné meetingy a testuje je ze znalostí BOZP (a to jak vedoucí představitelé dodavatelů, tak jejich zaměstnance). Zajímavou součástí řízení BOZP je tzv. bezpečnostní bleskovka, což je určitá forma rychlého hlášení (nebo zprávy), prostřednictvím které podnik oznamuje svým dodavatelům (nebo partnerským organizacím ve skupině U. S. Steel) každou nebezpečnou událost, která by je mohla ohrozit.

Druhou částí byla prohlídka exteriérů podniku. Tato prohlídka probíhala formou jízdy autobusem po podniku a přednáškou o tom, co se v jaké části podniku dělá a s jakými technologiemi se pracuje.

Odpolední plenární zasedání *„Aktuální otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“* bylo zahájeno příspěvkem Marie-Chantal Blandin, zástupkyně Evropského fóra pojištění pracovních úrazů a nemocí z povolání. Ve svém příspěvku se zabývala systémy úrazového pojištění v rámci Evropy. Dále vystoupil Karol Habina z Národního inspektorátu práce SR, který se zabýval inspekci práce na Slovensku a plněním evropské strategie BOZP na roky 2007 – 2012. Dalším

přednášejícím byl Ján Trcka taktéž z Národního inspektorátu práce SR, který shrnul právní úpravu vztahů týkajících se problematiky pracovního času a jeho organizace v dopravě na Slovensku. V tomto bloku přednášel také prof. Sinay, který přednesl příspěvek týkající se ochrany občanů a bezpečnosti při práci a jeho prosazení do praxe. Po přestávce pokračoval dopolední program vystoupením doc. Bártlové z Fakulty bezpečnostního inženýrství VŠB TU Ostrava. Její příspěvek na téma zacházení se škodlivými látkami představoval principy nařízení REACH a CLP. Dále vystoupil doc. Klouda ze Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, který přednesl příspěvek na téma možných rizik nanočástic pocházejících z antropogenních zdrojů. Poslední tři příspěvky prvního dne konference se týkaly představení nové evropské kampaně BOZP s podtitulem Bezpečnost v údržbě a příspěvek týkající se nových rizik při využívání chemických látek při práci.

### 30. 9. 2010

Ranní část druhého dne byla věnována plenárnímu zasedání Prevence v EU-27. Jako první v tomto bloku vystoupil Harald Gruber z Mezinárodní asociace sociálního zabezpečení (ISSA) s příspěvkem, jehož obsahem byla problematika prosazování rámcové směrnice EU 89/391/EHS v malých a středních podnicích. Po tomto vystoupení byli připraveni tři vystupující, kteří popsali prosazování této směrnice ve svých mateřských státech. Georg Effenberger z rakouské Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (AUVA) představil činnosti této organizace při prosazování výše uváděné směrnice. Dále vystoupila MUDr. Hanáková z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., s příspěvkem *„Jak vidí vedení firmy malých podniků ochranu práce“*. V příspěvku se zabývala problematickými oblastmi malých a středních podniků. Tato tvrzení byla podložena kvalitativním šetřením ve vybraných malých a středních podnicích na území Karlovarského kraje. Z výsledků bylo patrné, že BOZP je v jejich oblasti zájmu velmi pozadu. Dále uvedla, že v malých a středních podnicích je velmi nízká kultura práce, podceňována oblast BOZP, nízké právní vědomí zaměstnanců i zaměstnavatelů, nezájem zaměstnanců o vlastní zdraví. Na závěr stručnou formou představila program Bezpečný podnik a nastínila možné cesty, jakými by se měly malé a střední podniky vydat. Představu prosazování směrnice v Německu přednesl Ernst-Friedrich Pernack z Župního výboru pro ochranu práce a bezpečnostní techniku (MASGF). V příspěvku se zabýval zejména efektivitou péče o zaměstnance.

Po přestávce pokračovala konference tematickým blokem na téma *„Příklady dobré praxe“*. První vystoupila Martina Häckel-Bucher ze Spolkového ministerstva práce, sociálních věcí a ochrany zákazníků (Rakousko), která představila pár příkladů správné praxe BOZP v Rakousku. Dále vystoupila Michaela Seifert z Evropské agentury pro bezpečnost práce (EU-OSHA) s přednáškou o nástroji na online hodnocení rizik – OiRA (Online interactive Risk Assessment Tool). Jedná se o nástroj, který se snaží jednoduchým způsobem pomoci s hodnocením rizik a přijetím vhodných opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci. Nástroj je ve fázi vývoje a dostupný bude jak prostřednictvím EU-OSHA, tak i sítí sociálních partnerů. Dalším vystupujícím byl Milan Srna, zástupce Slovinské komory BOZP, který přednesl příspěvek týkající se problematiky implementace evropské direktivy do národních podmínek ve Slovinsku. Tematický blok dále pokračoval vystoupením Radovana Tarnoczyho ze slovenské společnosti BE-SOFT, který se ve svém příspěvku zabýval posuzováním rizik v malých a středních podnicích. Představil problematické oblasti a zabýval se využitím softwarových prostředků při analýzách a hodnocení rizik. Svůj druhý příspěvek v této části přednesla MUDr. Hanáková, který byl také zaměřen do praxe – představoval úspěšné řízení BOZP v malé firmě a jeho výsledky odrážející se ve snížení pracovní úrazovosti a zlepšení pracovního klimatu na pracovišti.

Poslední tři příspěvky dopolední části se zabývaly lidským zdravím. Příspěvek Michaela Wichtla z Allgemeine Unfallversicherungsanstalt pojednával o fyzickém zatížení lidského těla a problémech s ním souvisejícím. Cornelia Schöneich z Maschinenbau und Metall Berufsgenossenschaft (MMBG) přednesla příspěvek na téma psychické zátěže pracovníků. Maďarský zástupce János Martin z Maďarského institutu pro zdraví při práci (OMFI) přednášel o problematice syndromu vibrací ruka-rameno.

Odpolední část druhého dne konference byla věnována čtyřem workshopům. Témata workshopů byla následující:

- Workshop 1: Organizace a ochrana zdraví v malých a středních podnicích;
- Workshop 2: Posuzování rizik v malých a středních podnicích – výsledky projektu ISSA „Prevence v EU-27“ pro prosazování rámcové směrnice 89/391/EHS v malých a středních podnicích“;
- Workshop 3: Certifikace malých podniků;
- Workshop 4: Aktuální problémy na Slovensku.

V rámci workshopu 1 bylo naplánováno pět příspěvků, předneseny byly však jen čtyři. Jako první vystoupila polská zástupkyně Karolina Farin z Centra vědeckých informací a dokumentace s příspěvkem „*Příklad jedné úspěšné informační kampaně pro malé a střední podniky*“. Ve svém příspěvku představila polskou verzi iniciativy Evropské agentury pro zdravé pracovní prostředí. Dále vystoupili zástupci Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., Jan Pleskanka a ing. Oldřich Kolínský, kteří se ve svém příspěvku věnovali využívání existujících informačních zdrojů pro zlepšení bezpečnosti práce a ochranu zdraví. Zaměřili na problematiku složitosti vyhledávání konkrétních údajů v prostředí Internetu, představili nástroj OSHSearch a v závěru příspěvku hovořili o možnostech, které skýtá integrace datových zdrojů. Jako třetí přednášející vystoupil Burkhard Schulze z Centrálního svazu německých elektro a informačně technických řemesel (ZVEH). Plénu představil aktivity tohoto svazu v oblasti BOZP. Pro své členy pořádají pravidelná školení BOZP, semináře, vydávají propagační materiály apod. Na závěr vystoupil Lars Overath z Maschinenbau und Metall Berufsgenossenschaft (MMBG), jehož přednáška se zabývala náklady na BOZP v malých a středních podnicích. Uvedl, že celá řada podniků se ptá, jestli jim investice do oblasti BOZP přinesou nějaký zisk. Uvedl, že pro tyto podniky není BOZP atraktivní problematikou, na druhou stranu však má mnoho podniků spočítané, že je pro ně lepší investovat do oblasti BOZP, protože je to vyjde levněji, než výdaje spojené např. s řešením pracovního úrazu. V závěru příspěvku zmínil, že existuje celá řada metod, jak lze vyrobiť prognózu, kolik bude podnik stát pracovní úraz. V závěru workshopu probíhala diskuse na téma předávání informací z centra k jednotlivým subjektům.

V rámci druhého workshopu „*Prevence v EU-27“ pro prosazování rámcové směrnice 89/391/EHS v malých a středních podnicích*“, jak již název naznačuje, byl uvedený projekt zhodnocen a prezentovány jeho výsledky. Jednalo se zejména o prezentaci vydaných brožur apod. Třetí workshop shrnoval zkušenosti a poznatky jednotlivých řečníků i publika se zaváděním certifikace řízení kvality v malých podnicích, její požadavky a přínosy pro podnik. Čtvrtý workshop byl určen pouze pro slovenské účastníky konference a rozebíral aktuální problematiku BOZP na Slovensku.

## 1. 10. 2010

Závěrečný den konference proběhlo zejména hodnocení workshopů a závěrů, které byly v jejich rámci přijaty. Probíhala poslední část konference, a to plenární zasedání zabývající se zaměstnanci se zvýšenou péčí. Na toto téma byly předneseny tři příspěvky, jeden pojednávající o zaměstnávání mladých zaměstnanců v malých a středních podnicích, další na téma zaměstnávání starších zaměstnanců a závěrečný příspěvek o vztahu mezi místními a zaměstnanci a zahraničními pracovníky. Na závěr celé konference proběhlo diskusní fórum na stejné téma.

## Závěry

Letošní 23. ročník konference byl rozšířen o mezinárodní sympóziu, zaměřený na malé a střední podniky. Toto spojení přineslo řadu výhod, ale také nedostatků. Jako pozitivum vnímáme určitě rozšíření řad posluchačů i řečníků z německy mluvících zemí (zejména zástupců z Německa a Rakouska), celou řadu zajímavých přednášek a uspořádání čtyřech tematických workshopů. Jako negativum by se dalo vnímat, že celá řada příspěvků byla striktně omezena na malé a střední podniky. Zajímavou součástí konference byla jistě i odborná exkurze v podniku U.S. Steel Košice, kde však bohužel nebylo možno navštívit přímo reálný provoz.

**Vzorová citace:**

KOLÍNSKÝ, Oldřich; PLESKANKA, Jan. Informace z 23. ročníku mezinárodní konference „Aktuálne otázky bezpečnosti práce 2010“ a mezinárodního sympózia „Prevencia v EU-27 – zameranie na MSP“. *časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online], 2010, roč. 3, č. 3-4. Dostupný z WWW: <<http://www.bozpinfo.cz/josra/josra-03-04-2010/konference-slovensko2010.html>>. ISSN 1803-3687.

---

Autor článku:

Ing. Oldřich Kolínský

Jan Pleskanka